

KLEIN MAAR FIJN DE VELE VOORDELEN VAN COMPACTER WONEN

Vandaag woont de gemiddelde Belg op 120m². In het buitenland is dat gemiddeld 80m². Dat is 40% minder dan bij ons. Een groeiende bevolking, minder beschikbare ruimte, nood aan betaalbaar en flexibel wonen, grondstoffenschaarste, nood aan energiebesparing : een woonwijk met ieder een kast van een huis op een lapje grond is helemaal passé. Klein maar aangenaam wonen is de toekomst!

Thuis is waar de laptop staat

Voor mensen die thuis zijn waar hun laptop staat, alleenstaanden, mensen die veel reizen, zakenmensen, studenten, moderne nomaden die flexibeler, vrijer leven is zo compact mogelijk wonen ideaal. Maar ook bij modale gezinnen stijgt de vraag naar kleiner maar comfortabel, milieubewuster en betaalbaar wonen. Meervoudig ruimtegebruik is een middel om dit te bereiken. Inklapbare bedden, uitklapbare tafelbladen en stoelen, enz.. zorgen dat een ruimte voor meer dan één doel kan gebruikt worden en de benodigde woonoppervlakte dus kleiner blijft. Kleiner wonen kan er bovendien ook voor zorgen dat er meer open ruimte overblijft. Ruimte, die kan gebruikt worden voor ontmoeting, voedselvoorziening, recreatie, natuur, rust,....

Compact wonen kan eventueel ook nog gecombineerd worden met cohousing. Bij cohousing zijn er een aantal ruimtes voor gemeenschappelijk gebruik. Bijvoorbeeld de tuin, de bergruimte, het washok,....Door deze ruimtes te delen, kan men betaalbaar leven zonder aan comfort in te leveren. Een gemeenschappelijke tuin biedt kan meer speelruimte bieden aan kinderen dan een privé-mini-tuin compatibel aan het gezinsbudget.

Small en smart

Alles hangt af van een goed ontwerp. Dat moet doordacht, praktisch en multifunctioneel zijn. Het is veelbetekend dat de meest toonaangevende architecten op dit moment aan het experimenteren zijn met compacte, verplaatsbare en zelfvoorzienende woonunits.

Zelfvoorzienende compacte zonnewoning. Foto : www.cabinzoom.com

Renzo Piano bijvoorbeeld. Hij heeft zich er op toegelegd een “living unit” te verzinnen, waarin een individu zelfvoorzienend zou kunnen leven. Het gebouwtje is slechts 8 m² en bevat een buro, een stoel, een slaapbank en verzonken opslagvakken. De unit is ook voorzien van duurzame technologie, zoals zonnepanelen, die het huis voorzien van ledverlichting, een kleine koelkast en een elektrisch fornuis. Regenwater wordt gezuiverd voor gebruik in de douche en de keuken. En verder is er ook nog een composttoilet.

Studio Aisslinger komt met zijn loftcube tegemoet aan de drang, die veel mensen hebben, om hun woning te zien als een statussymbool. Ondanks de compacte afmetingen straalt de loftcube luxe uit. De unit kan overal neergezet worden. Het opzet is dat de unit bijvoorbeeld op een plat dak van een flatgebouw kan geplaatst worden. Aan 4 zijden zijn de wanden doorzichtig, waardoor men de ruimte als groot ervaart en de omgeving deel uit gaat maken van de woning.

Studio Abatan speelt dan weer in Spanje in op de toenemende vraag naar kleine en verplaatsbare huisjes. Een voorbeeld daarvan is de APH80, een woning die volledig geprefabriceerd is en kan afgebroken en terug opgebouwd worden op 1 dag.

In Scandinavië zijn houtskeletbouwpakketten voor compacte woningen nu al heel populair. Om bestand te zijn tegen koude winters zijn deze huizen voorzien van een stevige laag isolatie en ramen van 3-dubbel glas, waardoor ze zeer energiezuinig zijn. Zweden zorgt bovendien dat ondanks alle houtkap hun bossen jaarlijks met 3% blijven groeien.

Port-a-Bach-containerwoning.

Het is ook veelzeggend dat ook de IKEA foundation een prototype heeft ontwikkeld van een kleine verplaatsbare woonunit. Het oorspronkelijke opzet is deze in productie te kunnen brengen om vluchtelingenfamilies een aangename woning te kunnen bieden. Maar ze zouden ook voor nog meer mensen een betaalbare woonoplossing kunnen bieden. Momenteel wordt het prototype getest in een vluchtelingenkamp in Ethiopië.

Ikea prototype van een compact verplaatsbare woonunit.

Minder is meer

Zo zijn er nog onnoembaar veel voorbeelden, die ons een beeld geven over hoe we anders, minimalistischer, milieuvriendelijker, vrijer, aangenaam, met minder materiële ballast, meer vrije tijd want weinig onderhoud, verlost van financiële stress kunnen wonen en leven. In de VS is er zelfs een hele beweging ontstaan rond mensen, die streven naar zelfvoorzienend wonen in vaak heel kleine huisjes: the Tiny House Movement.

Natuurlijk hoeft het niet altijd echt minimaal te zijn, maar het wordt hoog tijd dat bij elk nieuw woonproject er een duurzaam ontwerp wordt gemaakt. Dit wil zeggen dat een woonproject over 40 jaar nog moet beantwoorden aan de woonnoden in een waarschijnlijk tegen dan sterk veranderde economische en ecologische context. Dit gebeurt bij ons vandaag de dag vrijwel nooit.

Een stuk bouwgrond zou nu bv. meerdere minimale woningen kunnen huisvesten, met enkele units voor gemeenschappelijke functies en voor de rest veel gemeenschappelijke buitenruimte. Zo'n manier van wonen geeft veel mogelijkheden voor aangenaam wonen in een tijd waar bouwgrond en een huis kopen te duur is voor velen. Bovendien zouden dergelijke kleine units makkelijk te verhuizen zijn, wat ook flexibiliteit en meer vrijheid geeft.

Cohousing ecovillage Stone's throw in Wisconsin - USA

Ook wanneer men ouder wordt, kan je unit verplaatst worden dicht bij bijvoorbeeld familie. Met de huidige regelgeving is een dergelijke moderne manier van wonen echter nog heel moeilijk te realiseren. Deze wetgeving is er gekomen om misbruiken tegen te gaan, maar anderzijds geeft het ook problemen om compacter en flexibeler te gaan wonen.

Wetgeving als hindernis

Er is bijvoorbeeld een regelgeving, die bepaalt dat kavels maximum bebouwd moeten worden. En er zijn geen maximumafmetingen, maar wel minimumafmetingen voor woningen. Bv. het bouwreglement van de Stad Gent stelt dat een studio een minimum oppervlakte moet hebben van 30m². Een appartement of gezinswoning moet een woonkamer hebben van minimum 14m², indien er een aparte keuken is. Indien geen aparte keuken moet deze 18m² zijn? Een keuken moet minimum 6 m² zijn en andere afzonderlijke kamers minimum 12 m², als er een bad of een wc in is, moet daar nog 3m² bij. Ook zijn er minimumnormen qua bebouwd oppervlakte op een stuk grond.

Wanneer men bovenstaande wetgeving wil omzeilen door een huis op wielen is het een probleem om je permanent daar in te vestigen of een standplaats

voor je huisje te vinden. Wat wel mag is je huisje op wielen ergens in iemands grote tuin te zetten.

Een andere moeilijkheid is dat de huidige EPB (energieprestatie-regelgeving) niet aangepast is aan de realiteit van kleiner en compacter wonen. In de huidige wetgeving wordt de EPB berekend per m². Dit heeft als gevolg dat een kleiner huis met iets minder goeie isolatie, minder goeie beglazing,... slechter zal scoren dan een groot huis die dit wel heeft. Nochtans gebruikt een groot huis met bijvoorbeeld een bewoonbare oppervlakte van 159m² en een verbruik van 39,78 kWh/m² (E-peil 74) per jaar 2500kWh meer dan een kleiner huis dat 49kWh/m² (E-peil 86) verbruikt. De afmetingen van een huis zijn een belangrijke factor op vlak van milieu en klimaatimpact, maar daar gaat de EPB aan voorbij.

Nochtans schuift het beleid al een tijdje de nood aan compacter wonen naar voor. En veel mensen dromen nu al van kleiner, eenvoudiger en zelfvoorzienender leven en wonen. Het beleid moet dan ook dringend volgen en de wetgeving aanpassen om alternatieve ecologische compacte woonvormen meer mogelijk te maken.

Tekst : Katty De Wilde